

komt.

Tot 1:40.
ers aldaar
komen.

Diaconie.

toezending.

teit.

mischen cur-
tanten", die
agen, ons ver-
een twintig-
stichting, die
n doen ten
in de school.
algenis onder
er zij onder-
onds, ter tege-
tenleken, hoe
rengt, mogen
dat de hulp,
an hen goed

tanten, nieuw
leggevallen
er verkrijging
nds, al weer
n die ons ver-
mee. En zien
id in om de
zen zijn, aan-
ge het voort-
ning van het
het minst het

belangstellen-
egen, welken
t ons schonk,
n leeren ken-
voortdurende
e wijzen. Het
agen die zich
ken die van
den, te moe-
l moet, niet
uk van onze
egendeel een
t zijne hand
n mede daar-
tot een blij-
dank voor de
waarmee de
n onder veel
laagt nog eer

HARTOG.

heer Ph. de
teeten: door
van de Ned.
87, door den
c. kerk te den
ent door den
raver: Alfen-
er W. Hovy
jeengebrachte
Ph. de Wolff
n heer H. J.
oor het lezen
r B. f. 60.
60.

g N. P. Tui-
ningmeester.

rdam.

e Kunst.

het Rectoraat
ctober 1888.

Kerken.

e lande aange-
wiffoel.

f 4.50.

erlost."

50.

and.

sboom,

is.

an de Tiende
jaar der Fran-

ORT'S Gids-
Prijs f 0.90.

?
te Mr. W. H.
l. Prijs f 0.90.

e. 3de druk

it »De Stan-
3, 30 ex,

ERDAM.

De Hervormer

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 3 Augustus 1890. N°. 658.

„Uw kandelelaar.”

Gedenk dan, waarvan gij uit-
gevallen zijt, en bekeer u en
doe de eerste werken; en zoo
niet, ik zal u haastelijk bij-
komen, en zal uwen kandel-
elaar van zijne plaats weeten, indien
gij u niet bekeert.

(Openb. 2: 5)

Toen Johannes op het eiland Pathmos
den Christus in zijne heerlijkheid zag, was
het voor zijn zinszorg, alsof Jezus zich
op en neer bewoog in een sterrenbeeld van
zeven prachtige sterren. En wat nog won-
derbaarder was, elk dier zeven sterren
vormde het zacht flonkerend licht van een
machtigen gouden kandelelaar, zóó echter,
dat die sterren toch niet op den kandel-
elaar rustten, maar Jezus zelf die zeven sterren
in zijn rechter hand hield.

Hij zag Jezus, hij zag zeven gouden kan-
delaren, en hij zag zeven sterren, maar
zonder dat het hem klaar wierd, hoe deze
drie deelen der majestueuse verschijning
onderling saamhingen.

Vandaar dat Jezus zelf het den heiligen
apostel uitlegde.

„Schrijf”, zoo sprak de Christus, „wat
gij gezien hebt; de verborgenheid der zeven
sterren, zoo ook is de dienst des Evan-
gelies in elke kerk een uit den hemel naar
toestralend licht. Een star, door God voor
haar ontstoken, opdat er een glans van
boven in haar duisternis instraale.

En toch ook weer moet dat licht niet
als een star van boven, maar als een brand-
ende kaars in het midden der gemeente
zelve stralen.

En het mysterie ligt hierin, dat waar
God zijn kerk heeft, deze kerke Gods als
een oase van licht te midden der duis-
ternis van deze wereld vormt; en dat dit
zachte licht tegelijk en van boven van Gods
hemel in de kerk schijnt te stralen, en
toch ook weer van die kerk zelve uit-
straalt.

De ster, dat is het gezonden licht van
boven.

De kandelelaar, dat is het licht dat in de
kerk zelve brandt.

En al de verborgenheid des Geestes
bestaat hierin, dat dit licht van boven met
dit licht op den kandelelaar saamvalt.

Toch is er in Gods kerk nooit licht, dat
van beneden komt.

Al haar glans is van boven.

En ook waar het licht brandende op den
kandelelaar wordt gezien, is het toch licht
dat van boven ontstoken werd.

Ontstoken van binnen in de harten of
in goede werken, die Gods genade aan
zijn kerk verleent; maar altoos innerlijk
gewrocht door den Heiligen Geest, die van
boven is, en in de kerk inwoont, en Gods
heerlijkheid in haar schitteren doet.

Overal dus waar in ons land of daar-
buiten een wezenlijke kerke Gods is, daar
is de duisternis verbroken, daar ziet God
van uit zijnen hemel een lichtende plek op
aarde. Daar geeft een star haar schijnsel.
Daar staat een brandende kandelelaar. Daar
is de duisternis geweken. Daar is het licht.

Dat licht moge groot, of het moge klein
zijn, dat doet er voor het wezen niet toe.
Zoolang er ook nog maar één vonkje
gloort, zendt dat ééne vonkje zijn schijn-
sel uit.

En dan eerst als ook dat laatste vonkje
heeft uitgegloeid en uitgaat, houdt het
schijnsel op, en wordt het op zulk een
plaats weer nacht.

Toch gaat het zóó met Gods kerk niet
toe; want omdat haar licht hemelsch, God-
delijk licht is, kan dat Goddelijk licht nooit
uitgaan.

Dat licht dat in Gods kerke brandt is
een eeuwig licht.

Maar wat wel kan gebeuren, is, dat dit
eeuwige licht wordt weggenomen, en dat
dezelfde goddelijke hand, die in oneindige
ontferming in een stad of in een dorp dien
gouden kandelelaar plaatste, alsnu in zijnen
toorn dien gouden kandelelaar weer uit een
stad of dorp wegneemt.

Daarom sprak Jezus reeds tot de kerk
van Efeze: „Ik heb tegen u, dat gij uwe
eerste liefde verlaten hebt. Gedenk dan
waarvan gij uitgevallen zijt, en bekeer u
en doe de eerste werken; en zoo niet, ik
zal u haastelijk bijkomen, en uw kan-
delaar wegneemen van haar plaats.

De kerk van Efeze heeft niet volhard,
en haar kandelelaar is weggenomen, en toen
is het op geestelijk gebied in de eens zoo
roemruchte stad weer stikdonkere nacht
geworden.

Wat was Efeze's kerk eenmaal geestelijk
rijk en schitterend als met Goddelijke
glansen; zie, thans gaat er geen enkel
schijnsel meer van haar uit.

Het is nacht binnen haar muren gewor-
den en nacht om haar heen.

De gouden kandelelaar van Efeze is weg-
genomen, en geen ster meer, die er haar
lieftlijk licht uitstraalt.

Men heeft in Efeze getwist, in stede dat
men er elkaar liefhad. Allerlei vreemde
leer is ingehaald, in plaats dat men er zich
hield aan het zuivere Woord van God.
De heilige geestdrift week en maakt plaats
voor koele overlegging en uiterlijken vor-
mendienst.

En zoo stierf deze kerk. En thans is er
geen genadeverbond meer, en werkt er
geen uitverkiezing meer, en geen lied der
verlosten gaat er voor het Lam, dat ge-
slacht wierd, meer op.

Zoo ziet ge dus, dat God een tijdlang
zijn kerk in een stad of dorp kan hebben;
dat die kerk een reeks van jaren kan
bloeien; en dat toch daarna zulk een kerk
sterven kan.

Het kerkverband houdt een kerk, die
dood is, niet in het leven.

In schooner verband, dan dit later ooit
kon, stond deze kerk van Efeze in heilig
verband met de kerken van Thyatire, van
Pergamus en Laodicea, van Sardis en Smyrna,
en met die van Philadelphia. En nu in en-
kele dier steden, met name in Smyrna, is
nog een zwak overblijfsel behouden. Maar
overal elders is de gouden kandelelaar weg-
genomen, en werd het weer nacht.

Zóó heeft Jezus het op Pathmos aan
Johannes gedreigd, en zoo is, blijkens de
historie, feitelijk geschied.

Ge weet dus dat dit kan, en dat het
gebeurt.

En ge weet ook, dat de kerk in de
plaats uwer woning, geen enkel privilege
boven andere kerken bezit, en dat niets
u waarborgt, dat gelijk lot niet ook u zou
kunnen treffen.

Want of uw kerk bloeien zal en Gode
lof bidden, of verkijnen en straks weg-
sterven, dat hangt niet aan de veelheid der
leden, noch aan een prachtig kerkgebouw;
maar wordt uitsluitend beslist door de vraag,
of God de Heere u den gouden kandel-
elaar laat, of wel dien gouden kandel-
elaar van u wegneemt.

Laat Hij dien kandel-
elaar, al slonk dan
ook uw aantal, al nam ook de verdrukking
toe, en al vermeerde de zich tegenstand
der leden, noch aan een prachtig kerkgebouw;
maar wordt uitsluitend beslist door de vraag,
of God de Heere u den gouden kandel-
elaar laat, of wel dien gouden kandel-
elaar van u wegneemt.

Maar ook al teldt ge uw slagorden bij
duizenden en tienduizenden, en al verrees
stichting na stichting, en al prees heel uw
omgeving u; als God uw kandel-
elaar wegneemt, zijt ge weg, en is er voor u geen
toekomst.

De kandel-
elaar moet haar zalig schijnsel
geven en de ster van boven moet haar
glans u toestralen.

Levende prediking en een predikend
leven, en in die beide het heilige ritselen
van de werking van den Heiligen Geest.

Niet dus een door u gemaakt schijnsel.
Dat gaat toch weer uit. Maar de zalige
bevinding, dat de Heilige Geest werkende
is in den kring, dien uw kerk vormt. Dat
God werkt. Dat er uit den hemel iets
naar uw kerk uitgaat, en dat er in lof en
aanbidding iets uit uw kerk naar den hemel
terugkeert.

Niet een door u geformeerden, maar door
God in uw midden gezetten kandel-
elaar.

Zijn daad, zijn werk.
Een goddelijk doen in majesteit.

En om dien kandel-
elaar neergeknield een
gemeente van arme zondaren en zondares-
sen, die dankt dat ze dien gouden kan-
del-
elaar heeft, en niet afstaat van smekking en
innerlijke verzuchting, of God in zijn ont-
ferming haar dien kandel-
elaar laten mocht.

KUYPER.

Amsterdam, 1 Aug. 1890.

Als een kerk van Christus, op welke
manier dan ook, tot een reformatie komt, die
tevens verandering brengt in haar kerkrege-
ring, kan het niet uitblijven, of de verworpen
en bestreden kerkregering zal zich tegen-
over haar pogen te handhaven, en een
kleiner of grooter deel der leden zal hierin
het oude regiment steunen.

Zoo was het in de dagen der Reformatie.

Al wierd in Amsterdam, Rotterdam en
elders de regeering der kerk gereformeerd,
toch bleef daar de Roomsche hiërarchie
zich handhaven en een aanzienlijk getal
leden der kerk bleven de Roomsche hiër-
archie aanhangen.

Voor al was dit het geval, zoolang de
Overheid des lands de Roomsche hiërarchie
als de wettige kerk bleef erkennen. En tot
een verandering hierin kwam het eerst,
nadat de Overheid selve omsloeg, de Room-
sche hiërarchie losliet, en de nieuwe kerk-
regering der Gereformeerden erkende.

Toen toch kregen de Gereformeerden
ook het gebruik van hun kerkgebouwen,
gestichten en kerkelijk goed terug, terwijl
de Roomschen toen in een positie kwamen,
als waaraan thans de Doleerendenverkeeren,
1°, dat ze niet door de Overheid erkend
wierden; 2°, al hun goed verloren; en 3°,
zelve voor het onderhoud van hun kerken-
dienst en de bezoldiging van hun leeraren
zorgen moesten.

Dit nu redden de Roomsche hiërarchie
en was het bederf voor de Gereformeerde
kerk.

Immers nu kwamen al de onverschilligen,
die altoos de opgaande zou volgen, uit de
hiërarchie naar de Gereformeerden over,
en de hiërarchie behield alleen haar trouwe
aanhangers, die het meenden, en er wat
voor over hadden.

Precies hetzelfde wat ge nu ziet.

Ook nu weer kwam het tot reformatie
in het kerkbestuur. Maar de Synodale hiër-
archie blijft zich handhaven, en ook deze
Synodale hiërarchie heeft onder de leden
der kerk velen, die haar blijven aanhangen.

Toch zou deze aanhang op zich zelf ge-
nomen niet veel te beduiden hebben, want
die is zeer klein.

Maar, en dit is het wat den doorslag
gaf, de Overheid koos partij voor de Syno-
dale hiërarchie, bevestigde haar in het besit
van titels, gebouwen en goederen, en bleef
aan haar de traktementen uitkeeren; terwijl
de tot reformatie gekomen kerken 1°, niet
erkend werden, 2°, zich haar eigendom zagen
ontgaan, en 3°, zelve in haar eeredienst
moesten voorzien.

En ook nu weer had dit hetzelfde gevolg
als aanvankelijk in de 16de eeuw, t. w. dat
de hiërarchie, omdat ze de Overheid op haar
hand had, en dus op Staatskosten kon leven,
de groote massa onverschilligen en ongeloo-
vigen behield, terwijl de tot reformatie ge-
komen kerken thans, evensoo als de Room-
sche hiërarchie destijds, alleen gesteund en
gedragen worden door trouwe aanhangers,
die het meenen, en voor hun overtuiging
iets over hebben.

Uit wereldsch oogpunt een benijdens-
waardige positie voor de Synodale hiër-
archie. Uit geestelijk en Schriftuurlijk oog-
punt een ideale positie voor de kerken in
doleantie.

Nu echter spreekt het vanzelf, dat de
regeering der kerk tweemaal slechter kreeg.

Eenerzijds een kleinere sfeer hen omvat-
tende, die uit overtuiging met de refo-
matie meegaan, en op wie ze, naar eisch
van Gods Woord in volken zin werken kan.
Maar ook anderzijds een bredere sfeer van
hen, die wel zeer zeker onder de bediening
van haar ambten vallen, maar die zelve van
deze bediening niets willen weten, en ont-
kennen dat haar ambtsdragers eenig recht
hebben, om zich met hen in te laten.

Was nu de kerk van Christus een kerk
van dwang, en mocht en kon ze de Over-
heid oproepen om dezen dwang te steunen,
dan zou de kerk ook in deze tweede keer
haar ambt ten volle kunnen doen gelden,
en tot gehoorzaamheid verplichten.

Maar dit is het karakter en de aard van
Christus' kerk niet.

Christus' kerk wil geen dwang. Ze ver-
foeit dien. En zoekt voor haar ambt geen
ander steunpunt, dan in die vrijwillige
erkenning, die haar wortel vindt in de
conscientie.

De in reformatie gekomen kerken kun-
nen hier dus slechts tweemaal doen.

Ten eerste in heel haar optreden een
aanbevelingsbrief van Christus zijn, en
daarom in eigen boezem alles mijden wat
aanstoot geeft of aan Satan toegang ver-
leent. En ten tweede, op die leden der
kerk, die tot de tweede sfeer behooren,

werken door zedelijke middelen van over-
tuigende kracht.

Deze middelen nu zijn: 1°, den toegang
tot haar kerkgebouwen en catechisatie zoo
gemakkelijk mogelijk maken; 2°, de leden
dezer sfeer, voorzover zij u ontvangen
en aanhooren willen, bezoeken, in liefde
vermanen en met ernstte waarschuwen; en
3°, waar ook dit onmogelijk is, ze pogen
te bereiken door een zendbrief, door trak-
taten of door andere geschriften.

En wel ze langs deze wegen pogen te
bereiken, niet als particuliere personen,
niet bij wijze van missie onder de heidenen,
maar als ambtsdragers van Christus'
wege, die in den Naam des Heeren spre-
ken.

Aanwending van tuchtmiddelen daaren-
tegen zou tegen den geest des Woords zijn.
Dit volgt reeds uit den aard der midde-
len, die u bij de oefening der Christelijke
tucht ten dienste staan.

Die zijn: Ontzegging van de Sacramen-
ten, en afsnijding van de kerkelijke ge-
meenschap.

Nu ligt het echter in den aard van deze
middelen, dat ontzegging van het heilige
Avondmaal alleen bij hem doel treft, die
u Avondmaal zoekt; en dat afsnijding van
de kerkelijke gemeenschap alleen zin heeft,
zoo die kerkelijke gemeenschap op prijs
wordt gesteld.

Staat ge dus tegenover personen, die
luide roepen, dat ze niets met uw kerk-
elijke gemeenschap uitstaande hebben, en voor
geen geld ter wereld bij u aan het Avond-
maal zouden komen, zoo kan uw tuchtmiddel
niet terstond worden aangewend; tenzij
ge bedoelt niet de redding van den zon-
daar, maar de betoening van uw eigen
macht.

Doch hiermee ware uw kerkelijke tucht
dan ook een sonde voor God geworden.

Zelfs tegenover de leden van den tegen-
kerkraad geldt dit.

En zoo hebben dan ook onze vaders
in de schoone dagen der Reformatie vol-
strekt niet allereerste de pastoors en kape-
laans voor zich gedaagd en afgezet, of hun
een banul thuis gestuurd.

Ze begrepen, en terecht, dat dit hiër-
archisch vertoon zou zijn en met de Chris-
telijke tucht, die Christus aan zijn kerk
bevoelen heeft, niets zou hebben uit te staan.

Ge kunt als kerkeraad niet verder amb-
telijk handelen, dan voorzover er in de
conscientie der leden, mogelijkheid bestaat,
om voortaf uw ambt te doen erkennen.

Want dan eerst kan dat erkende ambt
handelend optreden.

Aan dezen grondregel hangt en het wezen
der tucht en de vrijheid eens Christen-
menschen.

KUYPER.

Officieele berichten uit de Ned. Geref. kerken.

De kerkeraad der Ned. Geref. kerk van
Elburg heeft het voorrecht den zusterkerken
te berichten, dat hij in zijne vergadering van
6 Juli II. voor zijne kerk alle gemeenschap
met de kerken opgelegde Synodale orga-
nisatie van 1816 verbroken heeft en derhalve
de nooit wettig afgeschafte kerkenorde van
1618 weder van kracht heeft doen worden.

De groote Koning heeft doorgekohte ge-
meente doe het blikken, dat ook langs dezen
weg de zoo zeer gewenschte vereniging met
de Chr. Geref. broeders bevordert wordt.

Stukken voor den kerkeraad gelieve men te
zenden aan het adres van A. Ten Hoope,
Elburg.

J. TEN HOOPE, onderling.
A. HENGEVELD Hz.,
G. J. DEETMAN, diaken.
A. TEN HOOPE
W. MULDER, consulent.

Gisteren was het voor deze gemeente een
blijde en gewichtige dag. In de morgengods-
diensttoefening werd door den WelEerw. Heer
Ds. Boonstra van Zwolle, onze beroepen leeraar
Ds. P. Segboer van Nieuw-Lekkerland, plecht-
tig in haar midden in zijn dienstwerk bevest-
igd, met eene prediciatie over Jesaja 62: 6 en 7.
Des namiddags verbond Ds. Segboer zich aan
de gemeente, met eene leere over Jesaja
11: 6 (laatste ged.): „En een klein jonkje
zal ze drijven.”

De Heere stelle dezen dienaar des Woords
tot een rijkdom tegen voor zijne gemeente!

Namen den kerkeraad der Ned.
Geref. Kerk te Zwartsluis,
JOHN STAM, Scriba.

Zwartsluis, 21 Juli 1890.

Voor de kerk alhier ontvangen: Maassluis
f 15; Renkum f 2.50; en f 3.—, „eene gelofte
den Heere,” gevonden in de collecte der gods-
diensttoefening te Oosterzee. Dank aan de
lieve broeders en zusters. Geven wij den
Heere bovenal de eere zijns naams en vervulle

Hij de harten van zijn volk, om met steeds
milder offers te komen in zijne voorhoven.

Het best. der Kerkh. Kas.
Hemelum c. a., 29 Juli 1890.

Vergadering van de gecombineerde classis
Utrecht—Wijk, den 25sten Juli 1890.
Praeses: Ds. J. J. Westerbeek van Bertein;
scriba: Ds. G. Ringnald.

Na de gewone opening werden de credentie-
brieven onderzocht, waaruit bleek, dat 16 ker-
ken door 26 afgevaardigden vertegenwoordigd
waren.

De notulen der vorige samenkomst, gelezen
zijnde, werden goedgekeurd en ondertekend.

Bij monde van Ds. Hoekstra, die, als afge-
vaardigde, de synodale vergadering te Leeuwar-
den had bijgewoond, werden enkele vragen,
door de broeders gedaan met betrekking tot
sommige op de voorloopige Synode behandelde
zaken, beantwoord, waarna br. Overduin, als
mede-afgevaardigde, den liefelijken indruk mede-
deelde, door hem, gedurende het verblijf te
Leeuwarden ontvangen.

Naar aanleiding eener vraag van de kerk
van Kamerik, ter goedkeuring van de be-
naming van den heer Davelaar als oefenaar in
de kerk, droeg de classis aan hare deputaten
op, na inzage en in-orde-bevinding der des-
betreffende stukken, de gevraagde goedkeuring
te verleenen.

De vacaturebeurten blijven op dezelfde wijze
geregeld als in de vorige drie maanden.

De vervulling eener beurt in de kerk van
Vinkeveen wordt, door het lot, opgedragen aan
Ds. G. Ringnald van Utrecht.

Op de vraag van de kerk van Maars-
sen inzake de ondersteuning van noodlij-
dende kerken ter voorziening in den dienst
des Woords, wordt gewezen op de collec-
ten, die voor noodlijdende kerken wor-
den gehouden, maar inzonderheid opgemerkt,
dat niet eerst de gelden in kas behoeven te
zijn vóórdat men tot de beroeping van een
dienaar des Woords overgaat, maar dat eene
zaak des geloofs moet zijn. Wanneer dan in
eigen kerk alle mogelijke pogingen zijn aan-
gewend, en daarna blijkt, dat in eigen boezem
de middelen niet kunnen gevonden worden,
kan een beroep worden gedaan op de kerken
in de classis, dat dan zeker niet vruchteloos
zal zijn.

De kerk van Wilnis had voorgesteld: de
classis bevalde, dat candidaten of oefenaars,
om toegelaten te kunnen worden, twee derden
der stemmen behoeven. Geoordeeld wordt, dat
dit niet in overeenstemming zou zijn met art.
31 van de kerkenordening, waarin van de
meeste stemmen gesproken wordt, terwijl tevens
gewezen wordt op de betekenis eener kerke-
lijke stemming. Naar aanleiding hiervan komt
men tot de vraag, of het wenschelijk is, bij de
examina schriftelijk te stemmen, en wordt be-
paald, dat, wanneer zich moeilijke gevallen in
dezen voordoen, door de leden schriftelijke
stemming kan gevraagd worden.

Tengevolge van een schrijven der class.
deputaten komen ter vergadering de B.B.
Poireau en De Haan van Rookingen, ter be-
spreking van de vraag of ook in die kerk het
werk der Reformatie zou kunnen worden ter
hand genomen. Slotsom diir bespreking is,
dat br. De Haan degenen die dit begeren
zal samenroepen, en br. Poireau zich be-
reid verklaart die samenkomst mede bij te
wonen.

Na de pauze komen ter vergadering de B.B.
W. A. Den Hartog en C. Benschop uit Lopik,
ter bespreking van de zaak der Reformatie
in de kerk aldaar. Nadat deze broeders had-
den meegedeeld, wat voorloopig ter voorbe-
reiding is geschied, wordt aan de kerk van
Benschop, als de naastbijzijnde, in overleg met
haren consulent, opgedragen, hen verder te
dienen van advies.

Ter samenroeping van de volgende verga-
dering wordt de kerk van Breukelen aange-
wezen.

Bij monde van br. Overduin wordt de samen-
komst gesloten.

Zending.

Moslem en Christendom.

V (Slot).

Dat een zoogenaamd neutraal onderwijs, zoo
zeft de schrijver met het oog op de Indiache
toestanden, hier dienstig is, gelooven wij te
moeten betwijfelen. Nog minder zal te ver-
wachten zijn van een onderwijs, dat niet ge-
heel vrij is van Islamische bestanddeelen. Een
onderwijs waarbij leer- en leerboeken gebruikt
worden, met soeras van den Koran of met
andere stukken van Islamitisch zedekundige
strekking, en zonder iets uit den Bijbel of een
Christelijk zedekundig werk, moet zeer zeker
eerder Islamitisch dan iets anders worden ge-
noemd. Zulk onderwijs moet afgekeurd worden.
Als de Christenheid de waarheid in zich op-
genomen heeft, dat de Islam hoogst nadeelig
werkt op al zijn belijders en de wereldorde
bedreigt, dan kan die Christenheid ook alleen
heil zien in een onderwijs, waardoor de Isla-
mitische beginselen en gedachten uit de harten
der leerlingen verbanen, en die harten voor
het Christendom en de Christelijke beschaving
ontvankelijk worden. Het Islamitisch karakter
in den Moslem moet gedood worden; eer kan
het Christendom tot hem geen toegang vinden.
Doodt ge dat Islamitisch beginsel niet, zoo